

Zápis

z obhajoby disertační práce Mgr. Andrey Felcmanové

konané dne 11. 5. 2012

téma práce: „Lexikální koselekcce v anglickém textu nerodilých mluvčích“

přítomní: Doc. PhDr. Jan Čermák, CSc. (předseda komise)

Prof. PhDr. Aleš Klégr (školitel)

Prof. PhDr. Libuše Dušková, DrSc.

Prof. PhDr. Eva Hajičová, DrSc.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

Doc. PhDr. Naděžda Kudrnáčová, CSc. (oponent)

Mgr. Olga Dontcheva – Navrátilová, Ph.D. (oponent)

Předseda komise, Doc. PhDr. Jan Čermák, CSc., zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitel představil doktorandku a seznámil komisi s uchazečkou a její dizertační prací.

Kandidátka seznámila přítomné se svou dizertační prací. Stručně vymežila cíle práce (popis různých typů lexikálních koselekce a rozdílů v jejich užití rodilými a nerodilými mluvčími angličtiny, ověření či vyvrácení hypotézy, že angličtina nerodilých mluvčích je méně idiomatičká, zkoumání 4 typů víceslovných pojmenování - lexikálních svazků, frázových a předložkových sloves a kolokací, vyvinutí metodologie ke zmapování stupně idiomatičnosti v angličtině nerodilých mluvčích). Výzkum je založen na studiu korpusu, využívá softwarové aplikace, analyzuje 3 vzorky: vzorek jazyka českých studentů, vzorek jazyka ne-českých studentů a vzorek jazyka rodilých mluvčích. Analýza lexikálních svazků ukázala, že jejich nadměrné užívání může indikovat nedostatečné dovednosti v psaní a jazykovou nejistotu. Pokud jde o frázová a předložková slovesa, rozdíl v jejich užití mezi rodilými a nerodilými mluvčími závisí na specifickém typu fráze. Výzkum dále prokázal významné rozdíly v užívání kolokací různými nerodilými mluvčími a nízkou míru jistoty v jejich výběru. Celkově studie potvrdila hypotézu o nižším stupni idiomatičnosti a pestrosti jazyka nerodilých mluvčích. Vyvinutá metodologie je dále využitelná k rozsáhlejšímu a hlubšímu výzkumu v dané oblasti.

Poté obě oponentky, Doc. PhDr. Naděžda Kudrnáčová, CSc. a Mgr. Olga Dontcheva – Navrátilová, Ph.D., přednesly závěry svých posudků.

K připomímkám doc. Kudrnáčové týkajícím se potřeby analyzovat větší počet textů kandidátka uvedla, že práce je studií pilotní, jejím hlavním cílem bylo zmapovat míru idiomatickosti v produkci nerodilých mluvčích a vytvořit nosnou metodologii pro následné zkoumání této problematiky. Pokud jde o možnost zařadit do výzkumu texty rodilých mluvčích – studentů, které by byly srovnatelné s nerodilými studenty, kandidátka poukázala na obtížnost získat takové texty, využití mezinárodního specializovaného korpusu je finančně obtížně dostupné.

V reakci na připomínky dr. Dontchevy-Navrátilové kandidátka popsala svůj postup při hodnocení textů a vysvětlila svůj odlišný přístup k pokročilosti studentů a jejich znalosti žánru recenze u jednotlivých typů zkoumaných jednotek. Pokud jde o otázku dostatečnosti malých specializovaných korpusů, kandidátka zdůraznila, že cílem práce nebylo provádět extensivní studii na co největším vzorku. Základním záměrem bylo vytvořit nosnou metodologii, která by umožňovala rozsáhlejšími studiím zaměřit se na míru idiomatickosti v anglickém projevu nerodilých mluvčích.

Obě oponentky akceptovaly odpovědi kandidátky.

Diskuse: Prof. Hajičová navrhla jako další možný zdroj textů soutěže v kompetenci užití angličtiny. Zmínila dále otázku měřitelnosti kolokability jazyka, která může být součástí jeho systému. Prof. Klégr uvedl, že jde o nelehký úkol, k němuž by bylo třeba aplikovat statistické nástroje na kolokační slovníky různých jazyků. Prof. Dušková komentovala srovnatelnost použitých vzorků – měly by se lišit pouze v jedné proměnné, aby byly srovnatelné, což je však nesnadno dosažitelný ideál. Upozornila dále na silný vliv rodného jazyka mluvčích při užívání frázových sloves. Uvedla, že přesycenost angličtiny nerodilých mluvčích těmito slovesy vytváří dojem cizosti. Kandidátka tuto myšlenku doplnila o znalost výsledků výzkumu používání anglických frázových sloves u německých a italských rodilých mluvčích, který popsal značný rozdíl v míře jejich užití v závislosti na existenci (němčina) a neexistenci (italština) podobných frází v rodném jazyce. Na dotaz dr. Šaldové, jak by si představovala praktické využití své metody při výuce víceslovných jednotek, kandidátka odpověděla, že by se zaměřila na nejproblematictější fráze a zdůraznila potřebu vyučovat je vždy v kontextu.

Na závěr obhajoby byly vyhlášeny výsledky tajného hlasování:

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.).

Zapsala: PhDr. Naděžda Stašková, Ph.D.

Podpis předsedy komise: